

Leefbaarheid en sociaal economische vitalisering naar aanleiding van Rapport Randstedelijke Rekenkamer

Bijlage bij statenvoorstel Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2012-2015

Provinciale staten van Utrecht hebben 23 mei 2011 besloten:

Op het voorstel van de commissie Ruimte, Groen en Water; van 16 mei 2011 nr. 2011RGW53

Gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld “Vitaal Platteland provincie Utrecht” en de in het statenvoorstel verwoorde toelichting;

Besluiten:

1. Kennis te nemen van het rapport, inclusief de daarin opgenomen conclusies en aanbevelingen en de reactie van Gedeputeerde Staten daarop;
2. Akkoord te gaan met de wijze waarop Gedeputeerde Staten de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer in willen vullen;
3. Gedeputeerde Staten te verzoeken om bij de komende herijking van de Agenda Vitaal Platteland expliciet aan te geven, hoe uitwerking is gegeven aan de conclusies en aanbevelingen.

Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer heeft met het adviesrapport “Vitaal Platteland Provincie Utrecht” onderzoek gedaan naar het beoordelen van het gevoerde provinciaal beleid inzake leefbaarheid en sociaal-economische vitalisering van het platteland. Aanleiding was het maatschappelijk belang van een vitaal platteland en dat voor de uiteenlopende plattelandsproblemen de Agenda Vitaal Platteland is opgesteld (op basis van met Rijk afgesproken doelen) en dat voor het doel sociaal-economische vitaliteit de provincies zelf doelen zouden moeten stellen.

Conclusies

Als algemene conclusie geeft de Rekenkamer (paragraaf 1.3 p.7):

“Het beleid van de provincie Utrecht ter verbetering van de leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit van het platteland draagt in redelijke mate bij aan de leefbaarheid. De Rekenkamer heeft dat in het bijzonder vastgesteld voor De Utrechtse Waarden. De provincie Utrecht is redelijk goed op de hoogte van de leefbaarheidsvraagstukken en het provinciale beleid sluit hier goed op aan. In de uitvoering hanteert de provincie op dit thema veelal een ‘bottom-up’-aanpak. Voordelen hiervan zijn onder andere het creëren van draagvlak en leveren van maatwerk. De provincie voert hierbij haar regierol in redelijke mate uit, onder andere door het instellen van Gebiedscommissies en het opstellen van een jaarlijkse kaderbrief. De voortgang van realisatie van de beoogde prestaties uit het Gebiedsprogramma verloopt goed. De financiële bijdrage van actoren uit het gebied is hierbij groot en het leefbaarheidsbeleid wordt over het algemeen door betrokken actoren gewaardeerd.

Deze gematigd positieve waardering laat onverlet dat de Rekenkamer de gevolgde

aanpak op onderdelen minder doeltreffend vindt. De belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- De begrippen leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit zijn niet helder gedefinieerd en afgebakend. Hieraan gekoppeld zijn ook de doelen en prestaties niet erg specifiek geformuleerd.
- Het leefbaarheidsbeleid is versnipperd en niet duidelijk is aangegeven welke beleidsdocumenten en – instrumenten gezamenlijk het provinciale leefbaarheidsbeleid vormen.
- Het leefbaarheidsbeleid is niet onderbouwd door een integrale probleemanalyse van de problemen op het platteland. Tezamen met de gehanteerde aanpak (van onderaf) ontstaat het risico van ad-hoc beleid.
- Een visie op de taken en rollen van de provincie voor het thema als geheel is niet vastgelegd. De vastlegging hiervan op onderdelen van het beleid neemt niet weg, dat dit de samenhang voor dit thema *als geheel* belemmert.
- De beschikbare middelen voor dit thema zijn niet verdeeld over de deelgebieden op basis van een bovenlokale afweging. De Rekenkamer had verwacht dat de provincie (met het oog op haar regierol) op basis van een probleemanalyse en prioritering de middelen had verdeeld over de deelgebieden. Dit is niet het geval geweest. In relatie hiermee noemt de Rekenkamer ook dat een inhoudelijke afweging

voor de provinciale rol binnen het thema als geheel onvoldoende is terug te lezen in de beleidsdocumenten.

-De provincie monitort niet op het effect van het leefbaarheidsbeleid. Beoordeling van en tussentijdse bijsturing in het beleid is daardoor niet goed mogelijk.”

Deze conclusie wordt nader onderbouwd in hoofdstuk 1.3 van het rapport.

Aanbevelingen

In hoofdstuk 1.4 (p. 13-16) staan de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer aan GS:

1. Definieer de begrippen ‘leefbaarheid’ en ‘sociaal-economische vitaliteit’ helder en baken deze goed af.
2. Formuleer in het licht van de actuele én te verwachten vraagstukken een visie op de rol van de provincie voor het thema leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit op het platteland.
3. Bepaal concrete doelen voor het bevorderen van leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit.
4. Stuur zodanig op de besteding van middelen, bij voorkeur op basis van een bovenlokale afweging, dat alle deelgebieden aan bod komen en het geld wordt ingezet voor de meest urgente leefbaarheidsvraagstukken.
5. Bepaal op welke wijze evaluatie van de resultaten en effecten van het gevoerde beleid dient plaats te vinden en neem daarbij als provincie het initiatief.

Reactie Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten hebben in reactie (Hst.2 p.17 e.v.) op het onderzoek en rapport in het algemeen gesteld dat zij het een gedegen onderzoek vinden met zeer bruikbaar materiaal. Van de conclusies en aanbevelingen heeft het College aangegeven dat zij deze graag mee willen nemen bij de herijking van de Agenda Vitaal Platteland, die al gaande is vanwege het gewijzigde regeringsbeleid rond de Investeringswet Landelijk Gebied (ILG). De conclusies en aanbevelingen worden grotendeels gedeeld met wat nuanceringen. In haar repliek heeft de Rekenkamer aangegeven tevreden te zijn met de reactie van GS.

Leefbaarheid en sociaal economische vitaliteit in het programma AVP 2012-2015

In de visie van GS is in het oude programma geen regierol voor het thema leefbaarheid afgesproken met het Rijk. Ook in het nieuwe programma ziet GS geen kerntaak in leefbaarheid van het landelijk gebied. De provincie kiest voor een faciliterende en beperkt stimulerende rol. De regierol ligt bij anderen, met name de gemeenten.

Binnenstedelijk stimuleert de provincie wel leefbaarheid onder meer via de

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht. Ook leefbaarheid in de kleine kernen verdient aandacht.

Oplossingen worden gezocht binnen bestaand bebouwd gebied.

Door de provinciale inzet op een aantal AVP-doelen wordt ook leefbaarheid gestimuleerd, bv. RodS, reconstructie, veenweiden, recreatie en Europese plattelandontwikkeling (LEADER). De provincie ondersteunt vanuit haar regierol voor het Europese plattelandontwikkelingsprogramma de LEADER aanpak. Dit programma loopt tot en met 2013. In het resterende deel van dit programma wordt extra nadruk gelegd op duurzaamheid. De rol van de provincie is die van stimulator, faciliteerder en/of ontwikkelingspartner. Hiervoor zijn nog enige middelen gereserveerd.

Voortzetting vanaf 2014 is op dit moment onzeker en vooralsnog niet geprogrammeerd.

Leefbaarheid betreft verder het inperken van hinder door mobiliteit en andere milieuhinder. In de PRS en de Provinciale milieuverordening is beleid voor stiltegebieden opgenomen.

Nadere definitie van de doelstellingen op gebied van leefbaarheid acht GS niet nodig.

Sociaal economische vitaliteit is een samengesteld begrip dat bestaat uit leefbaarheidsaspecten en uit economische aspecten. De economische kant is onderdeel van de thema's landbouw en recreatie.

Concrete doelen zijn in het kaderdocument bij de genoemde thema's en deelprogramma's opgenomen. De aanpak van de monitoring en verantwoording is in hoofdstuk 6 gegeven.